

✿ לחאטרניסטים

ב"צוותא" בתל אביב תוכלו לצפות כימים אלה בעיבוד חדש להצגה "נולדו אשמים", על-פי ספרו של פטר זיכרובסקי (חמישי, 20:30). ההצגה מגוללת את סיפור פגישתם של הסופר, יהודי צעיר שנולד בווינה אחרי מלחמת העולם השנייה, לבין שישה ילדים ונכדים של פושעי מלחמה נאצים. היכנו לשמש חבר מושבעים בתאטרון הזירה, בו יישב הקהל מסביב לכמה ויקבע את ימית אשמתם של בני הדור השני והשלישי.

✿ לאמנטיים

זה מספר שנים מתמקדת רבקה בצלאל במעגלים וביריים. בתערוכתה "כפרה לדרך" מוצגים תצלומים המתעדים את בצלאל כשהיא קוראת לאנשים ליצור מעגלים בעודם נותנים ידיים זה לזה ומביעים משאלה, ברכה או מחשבה. התערוכה תתקיים בגלריה "משרד" בתל אביב, ותיפתח ביום שישי הקרוב בשעה 12:00.

✿ למוזיקליים

רות דולורס וייס הוציאה לפני כשנה את אלבומה השני ובו תריסר שירים, כולם בעברית. בתקופה האחרונה היא התגוררה בטקסס והגיחה מדי פעם לביקורים ולהופעות בישראל. עכשיו, עם שובה לארץ, חוזרת דולורס וייס להופיע - במרתף 10 בחיפה (שישי, 22:00, 45 שקל). הזמרת הייחודית תתמקד בשירה ובנגינה בפסנתר, כעוד שעל הקונטרבס תמצאו את יהוא ירון.

✿ סקנאסיים

הגיע הזמן לקצת תרבות: לבשו את מיטב מחלצותיכם והתייצבו בתאטרון ירושלים (שלישי, 20:00) או במשכן לאמנויות הבמה שבתל אביב (חמישי, 20:00) על מנת להקשיב לרקוויאם של מוצרט, היצירה שנכתבה לפני מותו ולא הושלמה. בעמדת מחזיק המקל: עומר ולבר, מנצח הבית של האופרה הישראלית ומנהלה המוזיקלי של סימפונט רעננה. רק קחו בחשבון שמדובר בחוויה ממש לא זולה: מחיר כרטיס נע בין 135 ל-200 שקל.

בנחישות

אבנר. "סופר צריך באמת להרגיש ולדעת כדי לכתוב"

במשך 20 שנה שירתה סא"ל (מיל') תמרה אבנר בפרקליטות הצבאית ● כשביקשה לנסח ברכות לימי הולדת, חבריה הדפו אותה בנימוס ואמרו: בואי ניתן את המשימה למישהו שיודע לכתוב ● אבל עכשיו, כשהיא כבר חובקת ספר על משפחה ישראלית שמתפרקת במקביל ליישום תוכנית ההתנתקות - אף אחד לא מפקפק יותר ביכולותיה ● "הגעתי למסקנה שהכתיבה היא הייעוד שלי בחיים", אומרת הפרקליטה

את התקופה בה כתבה סא"ל (מיל') תמרה אבנר את הרומן "ההתנתקות", היא מתארת כזמן בו הייתה מעין גרסה צה"לית ל"ר ג'קיל ומיסטר הייד". בבוקר שימשה ראש ענף התביעות והנויקין בפרקליטות הצבאית, לבשה מדי קבע מגוהצים ועסקה בטיפול בתביעות של פלסטינים. בלילות היא הפכה לסופרת ומשוררת, שמשחררת את השפה הצבאית המכובסת והופכת אותה לכתיבה אישית וחשופה. "הייתה התנהלות של יום והייתה התנהלות של לילה", מספרת אבנר בחיוך. "אני זוכרת את עצמי יושבת בלילות מול הטלוויזיה, אחרי שהילדים הלכו לישון, בוחה במסך וכותבת".

צה"ל, היא מבחירה, היה חלק נכבד מאוד מחייה במשך 20 שנות שירותה. "רוב היום שלי היה הצבא", אומרת הפרקליטה. "דיונים עם אנשי צבא בשפה צבאית והתעסקות בחומר צבאי. כסך הכול, למשורר הרבה יותר קל להחביא את המשורריות שבו כשהוא עושה תפקידים אחרים. הרבה אנשים, גם בצבא, לא ידעו שאני כותבת".

להתחבר מחדש

על כריכת הרומן הראשון שלה, שראה אור בהוצאת "כנרת-זמורה-ביתן", מופיע בית המרחף מעל הקרקע, כאילו מרמז, ביחד עם שם הספר, על אותה תוכנית מדינית משנת 2005. אולם לא זו הייתה כונת המשוררת, כך מתברר. "הייתה לי התלבטות נורא גדולה לגבי הכריכה", מגלה אבנר. "אמרתי לי שלא

כדאי שתהיה תמונה של בית על הכריכה, כי אנשים יחשבו שהוא על ההתנתקות וזה ירתיע אותם. אני חושבת שזה נכון במידה מסוימת. אני רואה בתגובות באינטרנט על הספר שכותבים: 'אם זה על ההתנתקות, אז אני לא קורא'. יכול להיות שהנושא עדיין קרוב מדי ועוד אין עליו פרספקטיבה אמיתית".

ובכל זאת, ההתנתקות המדינית משמשת אירוע רקע בחייהם של ארבעת גיבורי הספר: אב המשפחה המשרת כמפקד החטיבה הדרומית, האם הפואטית והמנותקת, בנם המגמגם והזועם ובתם הקטנה והמתוקה. כולם מתארים בו את חייהם מווייתם האישית. "רדעתי לברוק איך אנשים מתנתקים מהילדים שלהם, מבני הזוג שלהם ובסופו של דבר מעצמם", אומרת אבנר. "בספר, האב חשב שהדרגות והמילים שלו יאפשרו לו לעשות הכול, אבל הן לא. הוא מנותק מעצמו".

אבנר, המתגוררת בשהם, חוותה את ההתנתקות מרצועת עזה ומצפון השומרון כצופה מן הצד. "ידעתי שאני לא אוכל לעסוק בנושא ממקום של משפחה שמתנתקת מביתה, כי לא חוויתי את זה", היא אומרת. "סופר צריך באמת להרגיש ולדעת כדי לכתוב

ברגישות

"אני חושבת שקרה בדיוק ההפך. כשהייתי צריכה לכתוב בעבודה, ניסיתי לא לכתוב יבש, אלא קצת לתבל את זה. הרגשתי שהכנסתי את עצמי לתוך העבודה".

את תהליך הכתיבה מתארת אבנר ככדור שלג שהלך ותפח. "הייתי כותבת בתור לרופא, בטיסות, בפקקים. תמיד שרבטתי רעיונות. רק בעבודה לא כתבתי. שם הפרדתי", מספרת אבנר. "משרת קבע תופסת את המקום היצירתי. אני לא יודעת לאן ניווטתי את מה שהיה בי. כשאני מסתכלת אחורה, עצוב לי לחשוב

"רציתי לבדוק איך אנשים מתנתקים מהילדים שלהם, מבני הזוג שלהם ובסופו של דבר מעצמם. האב בספר חשב שהדרגות והמילים שלו יאפשרו לו לעשות הכול, אבל הן לא. הוא מנתק מעצמו"

צילום: רות נעמה פז

שלא עשיתי שום דבר עם היצירתיות שלי במשך עשר שנים. ב-'99 לקחתי קורס בכתיבה יוצרת. אני אפילו לא יודעת למה הלכתי. כנראה שזה איכשהו עוד פעפעע בי. מאז התחלתי לפרסם בכתבי עת".

ברומה למערכת היחסים הסבוכה שניהלה אבנר עם עולם הכתיבה והיצירה, גם תהליך כתיבת הרומן הראשון שלה לא היה קל עבודה. "כשהגעתי לאמצע הספר", היא משחזרת, "הראיתי אותו למישהו והוא אמר לי: 'תגיד, מה זה צריך להיות? מין רשומון כזה?' הרגשתי שבאמת זה לא יכול להיות רומן, שאין לזה מספיק בשר". אבנר מתארת את הימים בהם הספר עוד היה ערימת מילים שפחדה שאיש לא ירצה לקרוא. "נפגשתי עם הסופר אמנון ז'קונט שאמר לי שהספר מצויק, אבל פשוט לא גמור", היא אומרת. "זו הייתה תקופה של שנה, בה הייתי חסרת ודאות לגבי עתיד הרומן".

היום, כשאותה ערימת דפים התגבשה לספר אחד עטוף בכריכה צבעונית, היא מתפנה לחשוב על הספר הבא. גם לו, מתברר, תהיה נגיעה לצבא. "הוא יעסוק, בין השאר, בהורעה למשפחות חללים על המוות של קרוביהם", מגלה אבנר. "זה נושא שאני צריכה לתחקר עדיין, אבל הוא יושב לי בראש. הדפיקה בדלת חקוקה אצל כולנו".

כשהרעיון הבא מתגלגל בראשה והספר הנוכחי יושב בנחת על מדפי החנויות, אבנר מרשה לעצמה להביט בחיך על העבר. במיוחד היא זוכרת איך כשחגגו ביחידה ימי הולדת וצריך היה לכתוב ברכות, היו חבריה הודפים אותה בנימוס. "הם תמיד אמרו לי: 'לא לא, לא צריך, את לא יודעת לכתוב', נזכרת אבנר, וספרה החדש מונח על השולחן - כאילו קורץ בהתרסה לעבר כל מי שפקפק ביכולותיה בעבר.

האלה תמיד נשארים פתוחים. הקורא יכול למלא את החללים האלה אם הוא רוצה".

מה זה צריך להיות?

אבנר לא הפכה מקצינה בצבא למחברת במשרה מלאה ברגע אחד. יצירתה הראשונה, ספר השירה "להיאחז במים", ראה אור כבר לפני שנתיים. "הפרסום שלו הביך אותי, כי אף אחד לא ידע לפני כן שאני כותבת", היא אומרת, "אבל בסופו של דבר נורא פרגנו".

כעת, בסלון ביתה שבקומה השביעית, כשהיא לבושה בכגדים אורחיים צבעוניים ובתה מתרוצצת סביבה, מסבירה אבנר על נקודות מבט אמנותיות. נראה שעברו שנים מאז שעזבה את הצבא - אף על פי שפרשה זה עתה. "הגעתי למסקנה שהייעוד שלי בחיים הוא לכתוב, ועכשיו ניתנה לי ההזדמנות לעשות את זה", היא מסבירה את המהפך. "אני לא רואה את עצמי חוזרת לצבא".

הצבא חדר לכתיבה שלך?

על מציאות מסוימת. לי היה עצוב ברמה האישית על האנשים שנדרשו לעזוב את בתיהם, במיוחד כשאלה אנשים שהקשר שלהם לאדמה הוא כליכך חושני וקדוש. אני חושבת שצריך לשאול האם הצבא הוא שצריך לעשות את הרברים האלה. השאלה הזו עולה, בין השורות, גם בספר".

כמי שחייתה את הצבא למעלה מ-20 שנה, את שמה את עצמך בנעליים של המח"ט שמפנה או בנעלי האישה המביטה מהצד?

"אני חושבת שהייתי גם וגם. כשדיברתי בכל קול, באמת הייתי אותו קול. אני חושבת שיש בי כל אחת מהדמויות האלה. הודהיתי איתן לגמרי".

את הילדים, אומרת אבנר, היא הכניסה לספר, כי היה חשוב לה לתת זוויות ראייה שונות על תהליך הפרידה. "היה לי גם מעניין להיכנס לגיל אחר, למצב פסיכולוגי שונה ולראות מה אפשר לראות מכל נקודת מבט". אבנר מאמינה שתפקידו של הקורא הוא למלא את החסר אחרי שהסופר הגיש לו את החומר. "גם לי כעצמי לא ברור מה יהיה עם הדמויות בספר", היא מודה. "גם עם המדינה לא ברור מה יהיה. הרברים